

Filip KACZMAREK

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu
ORCID ID: 0000-0001-8287-7487

Chiny jako aktor bezpieczeństwa w Afryce

Streszczenie: Historycznymi aktorami bezpieczeństwa w Afryce były mocarstwa kolonialne, a po okresie dekolonizacji, wiodące mocarstwa dwubiegunowego świata. Trzecim aktorem, mającym wpływ na bezpieczeństwo części Afryki stają się Chiny. Pytania badawcze, które postawiono to: jaką rolę odgrywają Chiny w zakresie bezpieczeństwa w Afryce i jak zmienia się rola Chin w tym zakresie? Zastosowane metody badawcze to analiza dokumentów i analiza statystyczna. Zakres przedmiotowy analizy obejmował wielostronne chińskie misje pokojowe; chińskie wsparcie finansowe dla instytucji panafrykańskich i regionalnych, działających na rzecz bezpieczeństwa; bazy i ćwiczenia wojskowe Chin w Afryce; eksport broni i technologii; aktywność sektora prywatnych firm ochroniarskich oraz chińską narrację dotyczącą tego fragmentu współpracy międzynarodowej. Wnioski, wynikające z badań, wskazują że polityka bezpieczeństwa Chin ulegała istotnym zmianom, co wpływa na ich rolę jako aktora bezpieczeństwa m.in. w Afryce. Istotą zmian w polityce Chin jest odejście od zasady nieingerowania i przyjęcie zasady ograniczonego zaangażowania. W rezultacie Chiny nie zostały głównym aktorem bezpieczeństwa w Afryce, ale stały się jednym z aktorów bezpieczeństwa w tym regionie.

Słowa kluczowe: Afryka, Chiny, bezpieczeństwo

Wprowadzenie

Chiny, niezależnie od tego jak postrzega to Europa i Stany Zjednoczone, stały się najważniejszym partnerem gospodarczym i politycznym Afryki. Rozbudowane i intensywne relacje sino-afrykańskie obejmują również kwestie bezpieczeństwa. W ostatnich latach obecność chińskich obywateli i aktywów gospodarczych w Afryce znacznie wzrosła, ze względu na rozwijający się handel oraz duży udział Chin w finansowaniu i realizowaniu projektów infrastrukturalnych. Jednocześnie wiele państw afrykańskich boryka się z poważnymi konfliktami zbrojnymi, aktami terroryzmu, brakiem stabilności, słabością rządów czy piractwem morskim. Straty gospodarcze, rosnąca liczba ataków, w tym tych, które dotyczą obywateli Chin, a także nacisk chińskiej opinii publicznej to czynniki, które skłoniły rząd chiński do refleksji i reakcji. W związku z tym Chiny zniuansowały normatywne ramy swej polityki zagranicznej, w tym – ważną w tym kontekście – zasadę nieingerencji w sprawy wewnętrzne państw trzecich. W rezultacie Chiny przeszły: od braku zaangażowania do wybiórczego zaangażowania we współpracę dwustronną, regionalną i międzynarodową w zakresie pokoju i bezpieczeństwa. Celem tekstu jest analiza chińskiej aktywności w Afryce w zakresie bezpieczeństwa.

Historycznymi aktorami bezpieczeństwa w Afryce były mocarstwa kolonialne, a po okresie dekolonizacji, wiodące mocarstwa dwubiegunowego świata. Trzecim aktorem, mającym wpływ na bezpieczeństwo części Afryki stają się Chiny. Pytania badawcze, które postawiono to: jaką rolę odgrywają Chiny w zakresie bezpieczeństwa w Afryce i jak zmienia się rola Chin w tym zakresie? Zastosowane metody badawcze to analiza do-

kumentów i analiza statystyczna. Zakres przedmiotowy analizy obejmował wielostronne chińskie misje pokojowe; chińskie wsparcie finansowe dla instytucji panafrykańskich i regionalnych, działających na rzecz bezpieczeństwa; bazy i ćwiczenia wojskowe Chin w Afryce; eksport broni i technologii; aktywność sektora prywatnych firm ochroniarskich oraz chińską narrację dotyczącą tego fragmentu współpracy międzynarodowej. Ostatni z wymienionych elementów ma istotne znaczenie ze względu na normatywne ambicje Chin, które próbują budować alternatywny model globalnego zarządzania. Alternatywny wobec uniwersalizmu (Nuo, 2019, s. 65).

Literatura dotycząca relacji sino-afrykańskich rozwija się szybko, gdyż zainteresowanie tematem jest duże (Brautigam, 2015; Chen, 2016; Cheng, Taylor, 2017; Conteh-Morgan, 2017; Góralczyk, 2018; Kołodko, 2018; Lin, Wang, 2017; Moradi, 2019; Stahl, 2017; Wekesa, 2016; ZiroMwatela, Changfeng, 2016). Wielu autorów koncentruje się na ekonomicznych i politycznych aspektach działalności Chin w Afryce. Nieco mniej uwagi poświęca się aktywności Chin w zakresie bezpieczeństwa (Abegunrin, Manyeruke, 2020; Alden, Alao, Zhang, Barber, 2018; Barton, 2018; Berhe, Hongwu, 2013; Halizak, 2008; Hodzi, 2019; Melvin, 2019; Yin, 2014). Jedną z przyczyn tej nierównowagi jest fakt, że działania Chin w tym obszarze rozpoczęły się później niż w innych dziedzinach. Ważnym źródłem dla badania chińskiej aktywności związanej z bezpieczeństwem w Afryce są dokumenty rządu Chin oraz wypowiedzi jego przedstawicieli.

Chińska aktywność polityczna i gospodarcza

Wzrost znaczenia Chin w stosunkach międzynarodowych zostało uznane za jedną z najważniejszych zmian w relacjach globalnych przełomu wieków (Lanteigne, 2020, s. 1). W roku 2019 Chiny po raz pierwszy w swej historii stały się globalnym liderem pod względem sieci placówek dyplomatycznych, składającej się z 169. ambasad, 96. konsulatów, ośmiu stałych przedstawicielstw i trzech przedstawicielstw innego typu, co łącznie stanowi 276 placówek. Chiny wyprzedziły pod tym względem Stany Zjednoczone, dysponujące 273. placówkami (Lowy Institute, 2019). Wyjątkowa aktywność dyplomatyczna dotyczy również Afryki, w której Chiny dysponują: 53. ambasadami, dziewięcioma konsulatami i jednym stałym przedstawicielstwem, działającym przy Unii Afrykańskiej. O pozycji Chińczyków w Afryce świadczy również to, że właśnie oni zbudowali siedzibę Unii Afrykańskiej w Addis Abebie. Jedyńm państwem afrykańskim, które nie utrzymuje obecnie stosunków dyplomatycznych z Chinami jest Eswatini¹ (dawne Suazi, Suaziland). W stolicy Eswatini znajduje się jedyna istniejąca ambasada Republiki Chińskiej (Tajwanu) na kontynencie afrykańskim.

O znaczeniu, jakie Chiny przywiązują do Afryki, świadczy nie tylko rozbudowana sieć dyplomatyczna. Równie intensywne są spotkania bilateralne na różnych poziomach władz państwowych. Począwszy od 1991 r. wykształciła się tradycja, że minister spraw zagranicznych Chin pierwszą wizytę zagraniczną w każdym kolejnym, nowym roku składa w Afryce. Zgodnie z tą praktyką, minister Wang Yi w styczniu 2020 r. odwiedził Egipt, Dżibuti, Erytreę, Burundi i Zimbabwe. Afryka jest również

¹ Nazwa stosowana od 19 kwietnia 2018 r.

doceniana symbolicznie poprzez kontakty na najwyższym szczeblu politycznym. Chińscy liderzy polityczni, w tym prezydent Xi Jinping odwiedzają Afrykę regularnie. Xi Jinping jako prezydent, po raz pierwszy odwiedził Afrykę w 2013 r., ale jak sam przypominał, był tam wcześniej pięć razy (Jinping, 2019, s. 371). Już jako prezydent w dniach 24–30 marca 2013 r. odwiedził Tanzanię, Republikę Południowej Afryki (RPA) i Demokratyczną Republikę Konga. Kolejne wizyty miały miejsce w 2015 r. (Zimbabwe i RPA), w 2016 r. (Egipt) oraz w 2018 r. (Senegal, Rwanda, RPA i Mauritius). Chińskich wizyt rządowych (premiera i ministrów) w Afryce było znacznie więcej. W latach 2007–2017 miały miejsce 79. wizyty w 43. państwach Afryki (*Development Reimagined*, 2018).

Niezależnie od kontaktów bilateralnych między poszczególnymi państwami regionu Chiny zbudowały też infrastrukturę instytucjonalną współpracy sino-afrykańskiej w wymiarze regionalnymi. W lutym 2020 r. obchodzono 20. rocznicę powstania, Forum Współpracy Chiny–Afryka (*Forum on China-Africa Cooperation* – FOCAC). Forum powstało z inicjatywy Chin. Zasady współpracy, które zaproponowali Chińczycy, do dzisiaj nie uległy zasadniczym zmianom: kontynuacja przyjaźni i wzajemnego wsparcia, wzmocnienie multilateralizmu, wspólne stawienie czoła wyzwaniom globalizacji oraz rozpoczęcie nowego etapu we wzajemnych relacjach poprzez wzmocnienie współpracy (Firmanty, 2013, s. 123). W 2007 r. Chiny mianowały swojego pierwszego specjalnego przedstawiciela do spraw afrykańskich i rozpoczęły regularne konsultacje polityczne z krajami afrykańskimi, w tym w kwestiach bezpieczeństwa na marginesie Zgromadzenia Ogólnego ONZ. Rok później uruchomiono mechanizm dialogu strategicznego Chiny–Unia Afrykańska.

Od 2018 r. FOCAC ma też organ dedykowany kwestiom bezpieczeństwa – *China-Africa Defense and Security Forum*. Pierwsze spotkanie Forum odbyło się w 2018 r. w Pekinie, z udziałem przedstawicieli 50. państw afrykańskich i Unii Afrykańskiej. Oficjalnymi celami współpracy w zakresie obrony i bezpieczeństwa są: budowanie potencjału Afryki w zakresie bezpieczeństwa, zwiększenie współpracy obronnej i pogłębienie więzi militarnych między Chinami a Afryką. Struktura organów, zajmujących się bezpieczeństwem nieco się skomplikowała, gdyż w planie działania FOCAC z roku 2018 zaproponowano utworzenie dwóch kolejnych forów *China-Africa Peace and Security Forum* (pierwsze spotkanie tego Forum odbyło się w lipcu 2019 r.) oraz *China-Africa Forum on Law Enforcement and Security*.

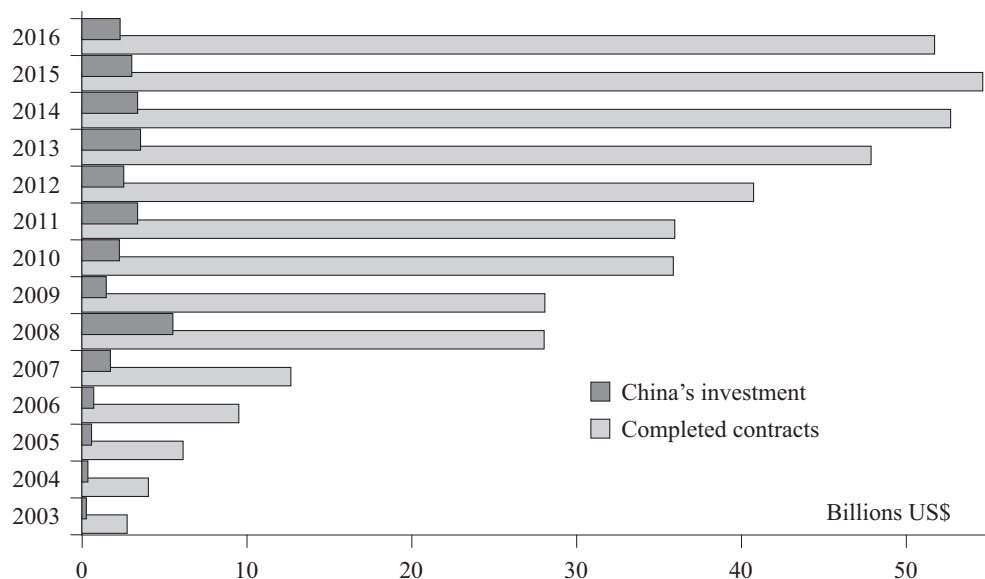
Chiny stały się też aktywnym mediatorem w wielu afrykańskich konfliktach – Sudan, Sudan Południowy, Zimbabwe, Dżibuti, Demokratyczna Republika Konga, Rwanda (Legarda, Hoffmann, 2018). Wypracowały specyficzne podejście do mediacji nazywane „chińskim rozwiązaniem”. Obejmuje ono pięć zasad:

- siadając do stołu negocjacyjnego nie wymuszamy wyniku negocjacji;
- chińskie interesy są interesami globalnymi;
- stosujemy afrykańskie rozwiązania dla afrykańskich problemów;
- przekonywanie, a nie karanie;
- rządy zorientowane na rozwój *versus* rządy liberalno-demokratyczne.

Zaangażowanie Chin w mediacje pomogło im osiągnąć sukces dyplomatyczny, jakim było w styczniu 2019 r. mianowanie Huang Xia (wcześniej był ambasadorem Chin w kilku państwach Afryki) specjalnym wysłannikiem ONZ do Regionu Wielkich Jezior.

Drugim obszarem chińskiej ekspansji w Afryce jest gospodarka. Aktualnie Chiny są najważniejszym partnerem gospodarczym Afryki. W 1999 r. Komunistyczna Partia Chin (KPCh) formalnie przyjęła strategię *Go Out*, zachęcającą chińskie firmy do integracji z gospodarką globalną i inwestowania poza granicami kraju, a wspieraną przez państwowe instytucje finansowe². W realizację strategii zaangażowały się narodowe koncerny naftowe, kierowane potrzebami energetycznymi i wspierane przez państwo: „Ponieważ najłatwiej dostępne złoża ropy były już eksploatowane, chińskie koncerny często kończyły w państwach niestabilnych, podejmując ryzyko polityczne i ryzyko związane z bezpieczeństwem, aby prześcignąć konkurencję ze strony lepiej finansowanych, lepiej wyposażonych, bardziej doświadczonych – ale i bardziej ostrożnych – zachodnich koncernów naftowych. Dołączyły do nich także firmy górnicze i budowlane, często działające w regionach słabo rozwiniętych i niestabilnych” (*China's Foreign*, 2017).

Wiele wskaźników potwierdza kluczową rolę Chin w gospodarce Afryki – poziom wzajemnych obrotów handlowych (największy partner dla całego kontynentu od 2009 r.), bezpośrednie inwestycje zagraniczne, oficjalna pomoc rozwojowa czy przepływy finansowe w postaci kredytów, pożyczek oraz inwestycji kapitałowych. Chiny są największym źródłem finansowania rozbudowy infrastruktury w Afryce i jednym z największych dawców pomocy rozwojowej. Współpraca z Chinami jest bardzo ważna dla rozwoju Afryki, ale ma też istotne znaczenie dla chińskiej gospodarki. Współpraca ta ma potencjał dalszego rozwoju istotny dla obu stron. Eksperti firmy konsultingowej McKinsey szacują, że w Afryce działa 10 000 chińskich firm, z czego 90% to firmy pry-

Rys. 1 Wartość chińskich inwestycji i zrealizowanych kontraktów w Afryce

Źródło: *Chinese Ministry of Commerce.*

² China Development Bank (CDB), Export Import Bank of China (China Exim Bank), Bank of China, China-Africa Development Fund.

watne (*China and*, 2019, s. 29). Zdaniem niektórych badaczy władze chińskie powinny nie tylko handlować czy rozbudowywać afrykańską infrastrukturę, ale również zachęcać firmę do przenoszenia produkcji przemysłowej do Afryki (Lin, 2015).

Udział Chin w misjach pokojowych

Jednym z instrumentów zapewniania bezpieczeństwa i ewentualnego udziału danego państwa w międzynarodowej polityce bezpieczeństwa są misje pokojowe ONZ. Polityka Chin w tym zakresie podlegała dużym zmianom. Do 1971 r. Chińska Republika Ludowa była zdecydowanym przeciwnikiem misji pokojowych ONZ. Wynikało to nie tylko z niechęci do „błękitnych hełmów”, spowodowanej ich udziałem w wojnie koreańskiej, ale również z tego, że członkiem ONZ – a w związku z tym – również stałym członkiem Rady Bezpieczeństwa była Republika Chińska, czyli Tajwan. Chiny przez lata deklarowały politykę nieingerowania w sprawy państw trzecich. Dopiero w 1978 r. KPCh przyjęła strategię reform i otwarcia. W konsekwencji w latach 80. Chiny zaczęły stopniowo zmieniać swoje stanowisko wobec misji pokojowych. Od 1982 r. angażowały się, ale początkowo jedynie w finansowanie misji. W 1988 r. Chiny dołączyły do Specjalnego Komitetu ONZ ds. Operacji Pokojowych (*UN Special Committee on Peacekeeping Operations*), popierając tradycyjne operacje pokojowe, które opierają się na porozumieniu o zawieszeniu broni i na zasadach: zgody stron konfliktu, bezstronności oraz niestosowaniu siły, z wyjątkiem samoobrony lub obrony mandatu misji. W 1989 r. Chiny po raz pierwszy zdecydowały się na udział bezpośredni poprzez ograniczony liczebnie personel – w postaci obserwatorów. Pierwszym państwem, do którego pojechali chińscy obserwatorzy była Namibia, w ramach *UN Namibia Transitional Period Aid Group*. Małe jednostki wojskowe *People's Liberation Army* (PLA) uczestniczą w misjach dopiero od 2003 r. W 2013 r. pierwszy raz do udziału w misji skierowano kampanię piechoty (Mali), a w 2015 r. – pierwszy batalion piechoty (Sudan Południowy).

Spośród stałych członków Rady Bezpieczeństwa ONZ to Chiny mają obecnie największą liczbę personelu, uczestniczącego w misjach pokojowych tej organizacji – 2544 (stan na 31.01.2020). Chiny delegowały do udziału w misjach prawie dwa razy tyle osób, co wszyscy pozostali stali członkowie Rady Bezpieczeństwa razem wzięci.

Tabela 1

Udział stałych członków Rady Bezpieczeństwa w misjach pokojowych ONZ (stan na 31.01.2020 r.)

Państwo	Liczba personelu w misjach ONZ
Chiny	2544
Francja	732
Wielka Brytania	573
Rosja	78
Stany Zjednoczone	30

Źródło: *United Nations Peacekeeping*, 2020.

Zdecydowana większość obywateli Chin, służących i pracujących w misjach ONZ, robi to na terenie Afryki.

Tabela 2

Chiński personel misji pokojowych ONZ (stan na 31.01.2020 r.)

Misja	Personel
UNMISS – Sudan Południowy	1077
MINUSMA – Mali	426
UNIFIL – Liban	419
UNAMID – Sudan	371
MINURSO – Zachodnia Sahara	10
UNFICYP – Cypr	4
UNTSO – Bliski Wschód	4
MINUSCA – Republika Środkowoafrykańska	2

Źródło: *United Nations Peacekeeping*, 2020.

Chiny są też na drugim miejscu pod względem finansowania misji pokojowych ONZ. Budżet przeznaczony na ten cel na okres od 1 lipca 2019 do 30 czerwca 2020 r. to 6,5 miliarda USD (*United Nations General Assembly*, 2019). Pierwsza „dziesiątka” państw pod względem wielkości udziału w finansowaniu misji pokojowych w roku 2019 wygląda następująco:

- 1) USA 27,89%,
- 2) Chiny 15,21%,
- 3) Japonia 8,56%,
- 4) Niemcy 6,09%,
- 5) Wielka Brytania 5,79%,
- 6) Francja 5,61%,
- 7) Włochy 3,30%,
- 8) Rosja 3,04%,
- 9) Kanada 2,73%,
- 10) Korea 2,26%.

Chińscy żołnierze uczestniczą również w międzynarodowych misjach humanitarnych. W sierpniu 2014 r. rozpoczęła się misja humanitarna, spowodowana epidemią *Ebola* w Afryce Zachodniej (Gwinea, Gwinea-Bissau, Liberia, Sierra Leone). Od grudnia 2008 r. Chiny podejmują również unilateralne antypirackie misje morskie w Rogu Afryki. Bezpośrednią przyczyną ich podjęcia było to, że 2008 r. w Zatoce Adeńskiej zostało zaatakowanych siedem chińskich statków (Henry, 2016, s. 13). Do lutego 2020 r. Chiny przeprowadziły 34. takie misje, nazywane „eskortującymi zespołami zadaniowymi” – *escort task forces* (*Chinese Navy*, 2020). Chińczycy kontynuowali swe misje nawet po radykalnym zmniejszeniu dzięki działaniom sił i misji międzynarodowych (począwszy od 2013 r.) aktów piractwa w Zatoce Adeńskiej (*EU NAVFOR*, 2020). Kontynuowanie obecności chińskiej marynarki w regionie wynika ze znaczenia bezpieczeństwa morskich szlaków komunikacyjnych dla chińskiej gospodarki. Handel drogą morską obejmuje 90% chińskiego eksportu i importu, w tym 40% ropy naftowej importowanej na potrzeby chińskiej gospodarki (Erickson, Strange, 2015, s. 74).

Trzecią formą zaangażowania Chin w misje pokojowe jest finansowanie niektórych elementów regionalnego systemu bezpieczeństwa. Na przykład w 2018 r., w ramach *China-Africa Peace and Security Fund* (2018), Chiny sfinansowały wojskowe wyposażenie bazy logistycznej Unii Afrykańskiej w Kamerunie (25 mln USD). Współfinansują, utworzony w 2016 r. *UN Peace and Development Trust Fund*. Fundusz powstał dzięki obietnicy Chin, że przeznaczą na ten cel 200 mln USD w ciągu 10. lat, a priorytetem funduszu jest Afryka. Chiny angażują się w finansowanie inicjatyw regionalnych np. *Intergovernmental Authority on Development*³ i procesów pokojowych w poszczególnych państwach np. w Sudanie Południowym. Traktują pomoc finansową jako inwestycję polityczną lub gospodarczą albo jako nagrodę dla państw, prowadzących politykę zgodną ze strategicznymi celami polityki chińskiej. W 2019 r. Chiny udzieliły grant w wysokości 45 mln USD *G5 Sahel Joint Force* (Burkina Faso, Mali, Mauretania, Niger i Czad). Organizacja ta istnieje od 2014 r., ale kontekst polityczny zmienił się dopiero pod koniec 2018 r., gdy Burkina Faso zerwała stosunki dyplomatyczne z Tajwanem i nawiązała z ChRL. W maju 2018 r. Chiny podpisały umowę ze Wspólnotą Gospodarczą Państw Afryki Zachodniej (*Economic Community of West African States*) w sprawie budowy nowej siedziby tej organizacji w Abudży (Nigeria). We wrześniu 2018 r. rozpoczęły budowę magazynu logistycznego dla sił szybkiego reagowania Wspólnoty Rozwoju Afryki Południowej *Southern African Development Community's Standby Force* w Botswanie. Wsparcie finansowe czy rzeczowe odbywa się też na poziomie bilateralnym, np. w 2018 r. Chiny sfinansowały (30 mln USD) budowę centrum szkolenia wojskowego w Mappinga (Tanzania), a grudniu 2019 r. podarowały Ghanie 100. samochodów policyjnych (*China donates*, 2019).

Współpraca wojskowa

Istotnym czynnikiem zmieniającym charakter chińskiej aktywności w Afryce była ewolucja doktryny strategicznej Chin. Przez długi okres czasu, będąc pod wpływem koncepcji wojny rewolucyjnej, której piewą był Mao Zedong, założyciel ChRL, Chińczycy wspierali ruchy narodowo-wyzwoleńcze w różnych regionach, w tym w Afryce (Angoli, Erytrei, Mozambiku, Namibii, Zimbabwie). Po pogorszeniu stosunków ze Związkiem Radzieckim, w latach 60-tych, Chiny aspirowały do bycia nieformalnym liderem ruchu państw niezaangażowanych. Jednak dopiero zmiana polityki z 1978 r. oznaczała, że Chiny uznały, że wojny i rewolucje zostały zastąpione przez „pokój i rozwój” (Nuo i in., 2019, s. 99).

W „Strategii wojskowej” z 2015 r. – potrzebę operowania na dalekich morzach, ze względu na ochronę rosnącego interesu narodowego Chin – uznano za jedno ze strategicznych zadań chińskich sił zbrojnych (*China's Military*, 2015). W samej strategii Chiny deklarują holistyczne podejście do bezpieczeństwa narodowego i praktyka potwierdza tę całościową i konsekwentną politykę. Jednocześnie w tym samym czasie, co „Strategię wojskową” Chiny przyjęły ustawę, która zezwala na rozmieszczenie za granicą sił Armii Ludowo-Wyzwoleńczej PLA i innych chińskich sił bezpieczeństwa. Prowa-

³ Organizacja regionalna zrzeszająca: Dżibuti, Etiopię, Erytreę, Somalię, Sudan, Sudan Południowy, Kenię i Ugandę.

dzenie operacji na dalekich morzach – z oczywistych względów – wymaga zwiększenia możliwości technicznych, czyli rozbudowy sił morskich. I Chiny to robią. W grudniu 2019 r. oficjalnie wszedł do służby drugi chiński lotniskowiec (a pierwszy zbudowany samodzielnie), a dwa kolejne mają zostać oddane do 2025 r. (Nantulya, 2019).

KPCh uznała obronę obywateli Chin poza granicami za interes samego państwa. Skala problemu jest duża, gdyż według oficjalnych danych poza granicami Chin mieszka 60 milionów Chińczyków (Schäfer, 2020, s. 77). W Afryce przebywa tylko niewielka część tej licznej i zróżnicowanej wewnętrznie diaspory, ale i tak szacuje się, że w Afryce mieszka ponad milion Chińczyków (*Number of Chinese*, 2017). Bywają oni, podobnie jak przedstawiciele innych narodowości, ofiarami różnego typu konfliktów i ataków. Już w 2011 r. Chiny przeprowadziły największą w swej historii ewakuację swych obywateli. W ciągu 10 dni ewakuowano z ogarniętej konfliktem Libii prawie 36 tys. osób. Ochrona chińskich inwestycji w Libii nie była tak skuteczna jak ochrona osób – szacuje się, że podczas konfliktu zniszczeniu uległy chińskie projekty infrastrukturalne o wartości 18,8 mld USD (*China's Foreign*, 2017). To właśnie przypadek libijski ożywił w Chinach debatę o sensowności polityki nieingerencji. Argumentem za zwiększeniem zaangażowania w globalne bezpieczeństwo była chęć uniknięcia w przyszłości powstawania sytuacji prowadzących do ryzyka dla Chińczyków przybywających poza granicami oraz strat materialnych.

W „białej księdze” pt. *China's National Defense in the New Era* z lipca 2019 r. ochrona interesów zamorskich jest określana jako „kluczowa” część (*crucial part*) chińskiego interesu (*China's*, 2019, s. 15). „Jednym z zadań chińskich sił zbrojnych jest skuteczna ochrona bezpieczeństwa oraz uzasadnionych praw i interesów zamorskich Chińczyków, chińskich organizacji i instytucji” (s. 15). W dokumencie stwierdza się, że dla wykonalności tego zadania Chiny powinny rozwijać zamorskie zaplecze logistyczne, prowadzić operacje ochrony statków, zamorskie operacje ewakuacji i ochrony praw morskich, utrzymywać bezpieczeństwo strategicznych szlaków morskich. Operacje takie Chiny przeprowadzały już w przeszłości, np. w marcu 2015 r., po pogorszeniu się sytuacji w Jemenie, jednostki marynarki chińskiej (*People's Liberation Army Navy*) wpłynęły do Zatoki Adeńskiej i ewakuowały 621 obywateli chińskich oraz 279 cudzoziemców z 15 krajów (w tym z Etiopii, Indii, Japonii, Kanady, Niemiec, Pakistanu, Polski, Singapuru, Wielkiej Brytanii i Włoch).

Dla skutecznego realizowania nowej strategii niezbędna jest współpraca wojskowa z państwami, w których (lub w pobliżu których) interesy Chin są zlokalizowane. Chiny posiadają attaché wojskowego w 18 państwach afrykańskich i jedno przedstawicielstwo PLA (w Tanzanii). Z drugiej strony 28 państw afrykańskich ma attaché wojskowego w Pekinie (Alden i in., 2108, s. 124). Najbardziej spektakularnym działaniem w tym zakresie współpracy wojskowej było otwarcie w sierpniu 2017 r. chińskiej bazy morskiej w Dżibuti. To pierwsza chińska baza wojskowa w Afryce. Chociaż Chiny utrzymują, że jest to baza pomocnicza lub logistyczna, wyraźnie kwalifikuje się ona jako pełnowymiarowa baza wojskowa. Prawdopodobnie zatrudnia około 2000 osób personelu wojskowego, ale mogłaby pomieścić do 10 000 osób. Dysponuje ona pojazdami opancerzonymi, hangarami na helikoptery i drony oraz urządzeniami do dokowania statków (Shinn, 2019, s. 9). Jest wykorzystywana do prowadzenia ćwiczeń wojskowych, polegających na testowaniu broni i systemów uzbrojenia. I jest nadal rozbudowywana. W grudniu

2019 r. władze chińskie potwierdziły np. że kończą budowę 400-metrowego nabrzeża, które umożliwi obsługę lotniskowców (*Defense Ministry's*, 2019). Regularnie pojawia się spekulacje o potencjalnych planach, dotyczących kolejnej bazy, która miałaby zostać otwarta w Namibii (Chandran, 2018), na Wyspie Świętego Tomasza i Książęcej (Crabtree, 2018) czy w Zimbabwie (Mushekwe, Kahari, 2019). Chiny często wykorzystują współpracę wojskową dla wzmocnienia swego wizerunku. W 2017 r. chiński statek szpitalny „Peace Ark” odwiedził siedem nadbrzeżnych krajów afrykańskich, gdzie przeprowadzono bezpłatne usługi medyczne i humanitarne dla ludności.

Formą współpracy, która jest rozwijana, są wspólne ćwiczenia wojskowe. Jednym z pierwszych państw, z którym były organizowane wspólne ćwiczenia, jest Tanzania. W 2014 r. odbyły się tam miesięczne ćwiczenia morskie *Beyond 2014*. Z kolei na przełomie grudnia 2019 r. i stycznia 2020 r. w Tanzanii odbyły się ćwiczenia lądowe pod kryptonimem *Sincere Partners 2019*. Chiny chętnie organizują wspólne ćwiczenia z innymi państwami regionu. Od 2014 r. Chiny wysyłają swe statki w antypirackich misjach na wody Afryki Zachodniej (Angola, Wybrzeże Kości Słoniowej, Kamerun, Nigeria), co stało się pretekstem do pierwszych wspólnych ćwiczeń morskich z Kamerunem i Nigerią. Podobnie było w 2018 r., gdy wykorzystując jednostki uczestniczące w antypirackich zespołach eskortujących, przeprowadzono ćwiczenia morskie z Gabonem, Ghaną, Kamerunem i Nigerią. W listopadzie 2019 r. w RPA odbyły się ćwiczenia morskie *Mosi*, w których uczestniczyły jednostki RPA, Rosji i Chiny. Oficjalne cele tych ćwiczeń były standardowe: bezpieczeństwo gospodarki morskiej, interoperacyjność i utrzymanie dobrych stosunków między uczestniczącymi marynarkami wojennymi.

Eksport broni, technologii, usług i idei

Wpływ na rolę Chin w zakresie bezpieczeństwa w Afryce ma również to, że są one istotnym eksporterem broni, technologii, usług i idei. Według najnowszych badań ilościowych (Tian, Su, 2020) Chiny są, drugim po USA, największym producentem broni na świecie. Wyprzedzają pod tym względem Rosję. Wśród największych producentów broni na świecie są firmy chińskie: *Aviation Industry Corporation of China* z wartością sprzedaży 20,1 mld USD jest na szóstym miejscu (Tian, Su, 2020, s. 10); na ósmym miejscu jest *China North Industries Group Corporation – NORINCO*, ze sprzedażą na poziomie 17,2 mld USD. NORINCO jest też największym na świecie producentem sprzętu lądowego. Chiny nie udostępniają oficjalnych danych o eksporcie broni. Informacje o eksporcie ciężkiej broni konwencjonalnej (czołgi, pancerne wozy bojowe, artyleria wielkokalibrowa, samoloty bojowe, śmigłowce szturmowe, okręty wojenne oraz rakiety i wyrzutnie pocisków raketowych) można uzyskać dzięki bazie danych – *United Nations Register of Conventional Arms – UNROCA*. Według niezależnych badań w latach 2015–2019 Chiny były piątym, pod względem wartości, eksporterem broni i znacznie zwiększyły liczbę odbiorców swojej broni: z 40. w latach 2010–2014 do 53. w latach 2015–2019 (Wezeman i in., 2020, s. 5). Udział Afryki w chińskim eksporcie broni w okresie 2015–2019 to 16% całej sprzedaży w tym segmencie produktów. Nadal największymi dostawcami broni dla Afryki jest Rosja i Stany Zjednoczone.

Tabela 3

Eksport ciężkiej broni konwencjonalnej z Chin do Afryki w latach 2013–2019

Państwo	Czołgi	Wozy bojowe	Artyleria	Samoloty	Okrety	Rakiety i wyrzutnie
Czad	30		2			
Ghana		28				100
Gwinea Równikowa		26	6			
Kamerun		11	12			
Kenia		106				
Mali		3				
Mozambik		47	8			
Namibia						8
Niger		20	50			
Nigeria					2	
Senegal		18	27			
Sierra Leone		10	10			
Somalia		12				
Tanzania	24		12			
RPA			3100			
Zambia				6		

Źródło: Oprac. własne na podstawie *United Nations Register of Conventional Arms*.

W latach 2013–2019 największymi importerami chińskiej broni w Afryce były: Algieria (864 mln USD), Kamerun (203 mln USD), Sudan (190 mln USD), Tanzania (153 mln USD) i Nigeria (115 mln USD). Dane dotyczące eksportu chińskiej broni strzeleckiej i lekkiej nie są uwzględniane w bazie UNROCA, ale jest wiele dowodów na to, że broń taka trafiała do wielu państw afrykańskich, w których trwały konflikty zbrojne – Demokratycznej Republiki Konga, Libii, Somalii, Sudanu, Sudanu Południowego i Wybrzeża Kości Słoniowej (Grieger, 2019).

Eksport broni z Chin nie dotyczy wyłącznie broni konwencjonalnej, ale również zaawansowanych technologicznie systemów i rozwiązań. W 2018 r. Chińska Państwowa Administracja ds. Nauki, Technologii i Przemysłu na rzecz Obrony Narodowej (*China's State Administration for Science, Technology, and Industry for National Defense*) ogłosiła, że zawarła dwustronne umowy z 45 krajami afrykańskimi w sprawie wspólnego korzystania z technologii obronnych i budowania przemysłu obronnego. Chiny potwierdzają to w praktyce – np. Nigerii dostarczyły uzbrojone drony, zdjęcia satelitarne i dane wywiadowcze dla rządu w jego walce przeciwko *Boko Haram* (Heath, 2018, s. 23). W grudniu 2019 r. Etiopia wystrzeliła pierwszego swego (chińskiego) satelitę.

Chińskie firmy zdecydowanie dominują na rynku telekomunikacyjnym Afryki – *Transsion Holdings* ma 64% udziałów w afrykańskim rynku telefonów komórkowych i jest liderem w smartfonach z 36% udziałem w rynku. *Huawei* zbudował 75% infrastruktury telekomunikacyjnej technologii 4G w Afryce. Kontrowersje budzi fakt, że do niektórych państw afrykańskich (Angola, Etiopia, Zimbabwe) Chiny eksportują technologie, umożliwiające inwigilację obywateli. Z chińskiej perspektywy nie stanowi to problemu, a niedorozwój tradycyjnej infrastruktury może być nawet postrzegany jako atut w kontekście rozwoju nowych technologii: „W nowym, cyfrowym świecie silna infrastruktura jest przeszkodą. Gdy system działa bez zarzutu, pojawia się opór przed

zmianami, za dużo trzeba przezwyciężyć” (Ma, 2019). Jack Ma, współzałożyciel *Alibaba Group*, posiadające m.in. największą platformę e-commerce w Chinach, uważa też, że „[r]ewolucja cyfrowa może się stać w Afryce motorem wielkiej – bardziej otwartej niż gdzie indziej – koniunktury gospodarczej” (Ma, 2019).

Kolejnym zjawiskiem ostatnich lat jest zagraniczna aktywność chińskich firm ochroniarskich. Spośród ponad pięciu tysięcy chińskich firm tego sektora, 20. eksportuje swe usługi, czyli działa poza granicami Chin. Ograniczeniem formalnym zakresu oferowanych usług jest to, że pracownicy tylko jednej z tych firm – *Hua Xin Zhong An* – mogą używać broni. W Afryce działają m.in. *DeWe Security* i *Frontier Services Group*, stale rozszerzając zakres swej aktywności. Chińskie firmy ochroniarskie działają m.in. w: Angoli, Etiopii, Nigerii, Somalii, Sudanie, Sudanie Południowy i Zimbabwe (Legarda, Nouwens, 2018). Firmy te przeprowadzały już względnie duże operacje, np. w 2016 r. *DeWe Security* była odpowiedzialna za ewakuację ponad 300 pracowników chińskiej firmy naftowej (*China National Petroleum Corporation*), ze strefy walk w Sudanie Południowym.

Chiny wyraźnie doceniają znaczenie informacji, towarzyszącej działaniom politycznym, gospodarczym i wojskowym. W związku z tym nie jest zaskakujące to, że narracja chińskich instytucji, która towarzyszy chińsko-afrykańskiej współpracy wojskowej, jest zgodna z celami politycznymi KPCh. Pułkownik Wu Qian, rzecznik prasowy Ministerstwa Obrony Narodowej, tłumacząc rozbudowę bazy w Dżibuti, która ma umożliwić przyjmowanie lotniskowców powiedział: „Budowa i wykorzystanie tych obiektów ma na celu lepsze wypełnianie międzynarodowych zobowiązań Chin w Zatoce Adeńskiej i na wodach u wybrzeży Somalii, takich jak misje eskortowe i pomoc humanitarna. Pomoże to Chinom wnieść nowy i większy wkład w utrzymanie pokoju i stabilności w Afryce i na świecie” (*Defense Ministry's*, 2019). Prezydent Xi Jinping pozytywnie i optymistycznie postrzega charakter wzajemnych relacji: „cechami, które determinują stosunki chińsko-afrykańskie są: szczerłość, przyjaźń, wzajemne poszanowanie, równość, wzajemne korzyści i wspólny rozwój. Współpracujemy dobrze ze sobą i traktujemy siebie jak równy z równym. Żadna ze stron nie dąży do tego, aby narzucać swoją wolę innej stronie (Jinping, 2019, s. 374). To mieści się w szerszej koncepcji globalnego zarządzania, określanej jako „wspólnota jednego losu” i przeciwstawianej liberalnej demokracji (Nuo i in., 2019, s. 65).

Zakończenie

Polityka bezpieczeństwa Chin ulega istotnym zmianom, co wpływa na ich rolę jako aktora bezpieczeństwa m.in. w Afryce. Zasięg interesów chińskich rozszerza się geograficznie. Inicjatywa Pasa i Drogi (*Belt and Road Initiative*) obejmuje w praktyce nie tylko Azję i Europę, ale również Afrykę (Kaczmarek, 2019). Chińska polityka bezpieczeństwa wykazuje się specyficznymi cechami. Chiny angażują się w działania bezpośrednie tylko po uzyskaniu zgody odpowiednich stron (ONZ-u, organizacji regionalnych, państw docelowych). Przedkładają „utrzymanie pokoju” (stabilność) nad „budowanie pokoju”. Strategicznie splatają swoje cele gospodarcze i politykę bezpieczeństwa. Zabiegają o większą widoczność i uznanie ich wkładu w zakresie polityki bezpieczeństwa.

Mają aspiracje normatywne i własną koncepcję globalnego zarządzania, alternatywną zarówno wobec koncepcji, bazujących na demokracji, wypracowanych na Zachodzie, jak i koncepcji, wywodzących się z systemów autorytarnych.

Sami Chińczycy określają swoje propozycje i zasady jako nowy typ partnerstwa w stosunkach międzynarodowych. Specyfika chińskiej polityki bezpieczeństwa w Afryce skłoniła badaczy do podjęcia próby konceptualizacji nowej polityki Chin w tym zakresie. „konsultacyjne działania pokojowe” (Ganchev, 2019). Inni widzą w ich polityce drogę do nowej dwubiegunowości (Fituni, 2019) lub nawet nową zimną wojnę (Ferguson, 2019). Analiza aktywności w zakresie bezpieczeństwa Chin w Afryce nie potwierdza tak daleko idących wniosków. Dysproporcje aktywności w tym obszarze między Chinami a innymi aktorami, jak Stany Zjednoczone czy Francja, pozostają nadal znaczące. Chiny nie są ani pierwszym, ani jedynym państwem, które splata swe cele gospodarcze z polityką bezpieczeństwa. Istotą zmian w polityce Chin jest odejście od zasady nieingerowania i przyjęcie zasady ograniczonego zaangażowania. W rezultacie Chiny nie zostały głównym aktorem bezpieczeństwa w Afryce, ale stały się jednym z aktorów bezpieczeństwa w tym regionie.

Bibliografia

- Abegunrin O., Manyeruke C. (2020), *China's Military Involvement and Peacekeeping in Africa*, w: *China's Power in Africa. Politics and Development of Contemporary China*, Palgrave Macmillan, Cham, s. 173–185, doi.org/10.1007/978-3-030-21994-9_10.
- Alden C., Alao A., Zhang C., Barber L. (red.) (2018), *China and Africa: building peace and security cooperation on the continent*, Palgrave Macmillan, Cham, Switzerland.
- Barton B. (2018), *Political trust and the politics of security engagement: China and the European Union in Africa*, Routledge, New York.
- Berhe M. G., Hongwu L. (red.) (2013), *China-Africa Relations: Governance, Peace and Security*, Institute for Peace and Security Studies, Addis Ababa.
- Brautigam D. (2015), *Will Africa feed China?*, Oxford University Press, New York.
- Chandran N. (2018), *China says it will increase its military presence in Africa*, <https://www.cnbcc.com/2018/06/27/china-increases-defence-ties-with-africa.html>.
- Chen H. (2016), *China's 'One Belt, One Road' initiative and its implications for Sino-African investment relations*, „Transnational Corporations Review”, vol. 8, issue 3, s. 178–182.
- Cheng Z., Taylor I. (2017), *China's aid to Africa: does friendship really matter?*, Routledge, Taylor & Francis Group, London–New York.
- China and the world. Inside the dynamics of a changing relationship* (2019), McKinsey Global Institute.
- China donates 100 police vehicles to Ghana* (2019), http://www.xinhuanet.com/english/2019-12/24/c_138655021.htm.
- China's Foreign Policy Experiment in South Sudan* (2017), Report No. 288, International Crisis Group, <https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/south-sudan/288-china-s-foreign-policy-experiment-south-sudan>.
- China's Military Strategy* (2015), Ministry of National Defense of the People's Republic of China, http://eng.mod.gov.cn/Press/2015-05/26/content_4586805.htm.
- China's National Defense in the New Era* (2019), The State Council Information Office of the People's Republic of China, Beijing, http://www.xinhuanet.com/english/2019-07/24/c_138253389.htm.

- Chinese Navy ships conduct real combat training in Gulf of Aden* (2020), <http://navyrecognition.com/index.php/news/defence-news/2020/february/8070-chinese-navy-ships-conduct-real-combat-training-in-gulf-of-aden.html>.
- Conteh-Morgan E. (2017), *The Sino-African Partnership A Geo-Political Economy Approach*, Peter Lang Publishing Inc., New York.
- Crabtree J. (2018), *The island paradise that could be China's next strategic transport hub*, <https://www.cnbc.com/2018/01/17/china-transport-hub-could-be-the-african-island-of-sao-tome.html>.
- Defense Ministry's Regular Press Conference on Dec. 26* (2019), Ministry of National Defense, http://eng.mod.gov.cn/news/2019-12/27/content_4857662.htm.
- Development Reimagined* (2018), *Who does China prioritise? Our first infographic sheds some light*, <https://developmentreimagined.com/2018/01/30/who-does-china-prioritise-our-first-investigation/>.
- Erickson A. S., Strange A. M. (2015), *China's Blue Soft Power: Antipiracy, Engagement, and Image Enhancement*, „Naval War College Review”, vol. 68, no. 1.
- EU NAVFOR (2020), *Key Facts and Figures*, <https://eunavfor.eu/>.
- Ferguson N. (2019), *Druga zimna wojna? Tak, z Chinami. Już trwa.*, „Gazeta Wyborcza” z dnia 31 grudnia 2019 r.
- Firmanty L. (2013), *Afryka we współczesnej polityce Chińskiej Republiki Ludowej*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń.
- Fituni L. L. (2019), *Towards a Neo-bipolar Model of the World Order: Scouting Game in Africa*, „Outlines of Global Transformations”, Special Issue, doi: 10.23932/2542-0240-2019-12-3-6-29.
- Ganchev I. (2019), *Actions Speak Louder than Words: China's Consultative Peacekeeping in Africa*, „Strategic Analysis”, vol. 43, issue 5, s. 402–417, doi: 10.1080/09700161.2019.1666536.
- Grieger G. (2019), *China's growing role as a security actor in Africa*, European Parliamentary Research Service.
- Góralczyk B. (2018), *Wielki renesans. Chińska transformacja i jej konsekwencje*, Wydawnictwo Dialog, Warszawa.
- Halizak E. (2008), *Polityka i strategia Chin w kształtowaniu międzynarodowego bezpieczeństwa*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- Heath T. R. (2018), *China's Pursuit of Overseas Security*, RAND Corporation, Santa Monica, Calif.
- Henry J. (2016), *China's Military Deployments in the Gulf of Aden: Anti-Piracy and Beyond*, „Asie. Visions”, no. 89, Institut français des relations internationales (IFRI).
- Hodzi O. (2019), *The End of China's Non-Intervention Policy in Africa*, Palgrave Macmillan, Cham, Switzerland.
- Jinping X. (2019), *Zarządzanie Chinami*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń.
- Kaczmarek F. (2019), *African Dimension of the Belt and Road Initiative*, „Przegląd Strategiczny”, issue 12, s. 145–160, doi: 10.14746/ps.2019.1.10.
- Kołodko G. (2018), *Czy Chiny zbawią świat?*, Prószyński i S-ka, Warszawa.
- Lanteigne M. (2020), *Chinese Foreign Policy. An Introduction. Fourth Edition*, Routledge, Taylor & Francis Group, London–New York.
- Legarda H., Hoffmann M. L. (2018), *China as a conflict mediator. Maintaining stability along the Belt and Road*, <https://www.merics.org/en/china-mapping/china-conflict-mediator>.
- Legarda H., Nouwens M. (2018), *Guardians of the Belt and Road. The internationalization of China's private security companies*, Mercator Institute for China Studies, Berlin.
- Lin J. Y. (2015), *Industry transfer to Africa good for all*, China Daily, 20 January 2015, http://usa.chinadaily.com.cn/opinion/2015-01/20/content_19353085.htm.
- Lin J. Y., Wang Y. (2017), *Development beyond aid: Utilizing comparative advantage in the Belt and Road Initiative to achieve win-win*, „Journal of Infrastructure, Policy and Development”, vol. 1, issue 2, s. 149–167, doi: 10.24294/jipd.v1.i2.68.

- Lowy Institute (2019), *The 2019 Lowy Institute Global Diplomacy Index*, <https://globaldiplomacyindex.lowyinstitute.org/>.
- Ma J. (2019), *To Afryka będzie siłą napędową kolejnej rewolucji cyfrowej*, „Gazeta Wyborcza” z dnia 31 grudnia 2019 r.
- Melvin N. (2019), *The new external security politics of the Horn of Africa region*, SIPRI Insights on Peace and Security, no. 2.
- Moradi S. (2019), *Hegemony and the Chinese Non-Interference Policy in Africa – A Friend or Foe?*, „Chinese Studies”, no. 8, s. 156–173, doi.org/10.4236/chnstd.2019.83013.
- Mushekwe I., Kahari M-K. (2019), *China's Red Army To Station Special Force In Zimbabwe*, <http://spotlight-z.com/news/exclusivechinas-red-army-station-battalion-zimbabwe/>.
- Nantulya P. (2019), *Chinese Hard Power Supports Its Growing Strategic Interests in Africa*, <https://africacenter.org/spotlight/chinese-hard-power-supports-its-growing-strategic-interests-in-africa/>.
- Number of Chinese immigrants in Africa rapidly increasing* (2017), China Daily, http://www.chinadaily.com.cn/world/2017-01/14/content_27952426.htm.
- Nuo J. i in. (2019), *Pewność siebie i samoświadomość Chin w globalnym zarządzaniu*, Time Marszałek Group, Toruń.
- Schäfer C. (2020), *Whose diaspora? Rethinking diaspora politics: China's overseas Chinese engagement in transnational space*, w: *Current Challenges in Migration Policy and Law*, red. E. Castro, S. Marques, Transnational Press London, London.
- Shinn D. H. (2019), *China in Africa*, „Defense Dossier”, issue 26, s. 5–11.
- Stahl A. K. (2017), *EU-China-Africa trilateral relations in a multipolar world: hic sunt dracones*, Palgrave Macmillan, London.
- Tian N., Su F. (2020), *Estimating the Arms Sales of Chinese Companies*, SIPRI Insights on Peace and Security, no. 2, <https://sipri.org/publications/2020/sipri-insights-peace-and-security/estimating-arms-sales-chinese-companies>.
- United Nations General Assembly* (2019), *Approved resources for peacekeeping operations for the period from 1 July 2019 to 30 June 2020. Note by the Secretary-General*, <https://undocs.org/A/C.5/73/21>.
- United Nations Peacekeeping* (2020), *Troop and police contributors*, <https://peacekeeping.un.org/en/troop-and-police-contributors>.
- Wekesa B. (2015), *China's Silk Road Economic Belt: African Perspectives and Implications*, „African East-Asian Affairs”, issue 1&2, s. 144–161.
- Wezeman P. D., Fleurant A., Kuimova A., da Silva D. L., Tian N., Wezeman S. T. (2020), *Trends in International Arms Transfers, 2019*, SIPRI Fact Sheet, https://sipri.org/sites/default/files/2020-03/fs_2003_at_2019_0.pdf.
- Yin H. (2014), *China-EU Cooperation on UN peacekeeping Opportunities and Challenges: A Chinese View*, w: *China and Europe in 21st Century Global Politics: Partnership, Competition or Co-Evolution*, red. F. Austermann, A. Vangeli, W. Xiaoguang, Cambridge Scholars Publishing, Newcastle upon Tyne.
- ZiroMwatela R., Changfeng Z. (2016), *Africa in China's "One Belt, One Road" Initiative: A Critical Analysis*, „IOSR Journal of Humanities and Social Science”, vol. 21, issue 12, ver. 1, s. 10–21.

China as security actor in Africa

Abstract

The historical security actors in Africa have been the colonial powers, and after the decolonization period, the leading powers of the bipolar world. The third actor to influence the security of parts of Afri-

ca is becoming China. The research questions posed are: what role does China play in security in Africa, and how is China's role changing in this regard? The research methods used were document analysis and statistical analysis. The subject matter of the analysis included China's multilateral peacekeeping missions; Chinese financial support for pan-African and regional security institutions; China's military bases and exercises in Africa; China's arms and technology exports; the activities of the private security companies; and China's narrative regarding this aspect of international cooperation. The conclusions, drawn from the research, indicate that China's security policy has undergone significant changes, which affects its role as a security actor in Africa, among others. The essence of the changes in China's policy is the move away from the principle of non-interference and the adoption of the principle of limited engagement. As a result, China has not become the main security actor in Africa, but has become one of the security actors in the region.

Key words: Africa, China, security

